לך יהיה החרים שדותיו נותנן לכהן שבאותו משמר א] שנאמר °כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו וגמר לכהן לכהן מגזל הגר והתם מנלן דתניא °לה' לכהן ב] קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר אתה אומר לכהן שבאותו משמר או אינו אלא לכל כהן שירצה כשהוא אומר °מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו עליו הרי ג] בכהן שבאותו משמר הכתוב מדבר: שדה היוצאה לכהנים ביובל נותנה למשמר שפגע בו יובל איבעיא להו פגע בו בשבת מאי א"ר חייא בר אמי משמיה דחולפנא נותנה למשמר היוצא אמר רב נחמן בר יצחק תניא [נמי הכי] נמצאת אתה אומר אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד ד] אלא שיובל בתחילתו והשמטה בסופה אדרבה משום הכי ה] הוא אימא מפני שהיובל כו' בשלמא שביעית בסופה דכתיב °מקץ שבע שנים תעשה שמטה אלא יובל בתחילתו ביום הכיפורים הוא דכתיב °ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם הא מני ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא דאמר מר"ה הוא דחייל יובל שמעה חזקיה בר בילוטי ואזל אמר קמיה דר' אבהו ו] וליקיש מטלטלי לקרקעות לאו תנאי היא דאיכא דמקיש ז] ואיכא דלא מקיש כמ"ד לא מקשינן:

מתני' חרמי כהנים אין להם פדיון אלא ח] נותנים לכהנים כתרומה ר' יהודה בן בתירא אומר ט] סתם חרמים לבדק הבית שנאמר °כל חרם קדש קדשים הוא לה' וחכ"א י] סתם חרמים לכהנים שנאמר °כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו א"כ למה נאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה' שחל על קדשי קדשים ועל קדשים יא] קלים יב] מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אם נדר נותן דמיהן ואם נדבה נותן את טובתן שור זה עולה אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להעלותו עולה יג] אף על פי שאינו רשאי הבכור בין תם בין בעל מום מחרימין אותו וכיצד פודים אותו אומדין כמה אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו או לבן אחותו:

גמ'

רש"י

לך יהיה · לאהרן קאמר ליה רחמנא וכל זרעו (א) בכלל: **האשם המושב לה' לכהן** · בגזל הגר הכתוב מדבר שהרי בישראל אין לך אדם מישראל שאין לו גואלין אלא הגוזל את הגר ונשבע והודה ואחר כך מת טו] משלם קרן וחומש לכהן ואשם למזבח ואמרינן בפרק הגוזל בב"ק (דף קי·) האשם זה הקרן המושב זה החומש מלבד איל הכיפורים זה איל אשם שמביא על שבועת שקר שנשבע: **הרי בכהן שבאותו משמר** · דה"ק קרא שלכהן המכפר בו באיל הכפורים יהא קרן וחומש: **שדה היוצאה כו'** · רב חייא בר אבין קאמר לה: **פגע בו יובל בשבת** · דמשמרות מתחלפות וחל בו יום הכיפורים בו ביום לאיזו יתן: **למשמר היוצא** · שברשותו התחיל היובל אמש: **א"ר נחמן בר יצחק תנ"ה** · דבתר התחלה אזלינן: **נמצאת אומר** · הואיל ושנת מ"ט התחיל שביעית ושנה של אחריה יובל: **אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד** · ביום אחד שביעית משמטת הלואת כספים ויובל מכירת קרקעות אלא שהיובל כו': **אדרבה** · טעמא דשניהם משמטים ביום אחד מש"ה דשביעית בסופה ויובל בתחילתו דהשתא אשתכח דבין [השמטות] של ערב שבת יובל נפקא שביעית והוית שעתא תרוייהו משמטין: **אלא תני הכי** · משמטין כאחד מפני שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה: **דרבי ישמעאל** · בפרק קמא דר"ה (דף ח:): **שמעה חזקיה בר בילוטי** · להא דרב חייא בר אבין: **וליקיש מטלטלין** · דחרם: **לקרקעות** · דחרם דהא איתקש דכתיב °מכל אשר לו ומשדה אחוזתו ולימא דליתבו נמי מטלטלין לכהן שבאותו משמר: **לאו תנאי היא** · ר' יהודה ור"ש איפלגי לעיל בהא דרבי יהודה מקיש ור"ש לא מקיש: **מתני' חרמי כהנים** · חרמים שהחרימם כדי לתתם לכהן אין להם פדיון דכתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל אבל חרמי בדק הבית יש להם פדיון דאדעתא דהכי אחרמינהו דהא אין ראוי לבדק הבית אלא מעות: **שחל החרם על קדשי קדשים כו'** · כדמפרש מחרים אדם את קדשיו וכו' והיאך מוחרמים והלא אינו שלו אלא אם נדר הן דאמר הרי עלי עולה והפריש בהמה לנדרו ואחר כך החרימה הואיל והוא חייב באחריותה אם מתה או נגנבה נמצאת שלו היא והוא נותן כל דמיה לכהן ואת הבהמה יקריב לנדרו דהא ודאי אית ליה פדיון דלאו גופה איחרם דלאו דידיה הוא: **ואם נדבה היא** · דאינו חייב באחריותה אם היתה מתה הא ודאי לא חייל חרם דלאו דידיה טז]: **אלא בכדי טובתה** · טובת הנאה שיש לו בה יתן לכהן כיצד שור זה עולה והחרימו אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להקריבו עולה שאינו חייב כלומר אדם שאינו חייב עולה אם ימצא בזול נוטלו להקריב דורון לקונו וכאותן דמים יתן זה שזו היא טובת הנאה שיש לו בה שהרי אם מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה ומשהפרישה יצא ידי חובתו ומעתה אם תאבד אינו מפסיד אלא שלא הקריב דורון לקונו הרי שהפסיד העלאת עולה שאינו חייב ואית ספרים דכתב בהן להעלות עולה שאינו רשאי והיא היא: **רשאי** · לשון חייב °עשה (שמות כב) מתרגמינן רשיא: **וכיצד פודין אותו** · דהבכור גופו אינו מוחרם שהרי אינו שלו אלא לכהן: **אלא אומדין כמה אדם מישראל רוצה ליתן לבעל הבית זה ליתן בכורו** · לבן בתו כהן או לבן אחותו · ואותה טובת הנאה יתן בעל הבית זה לכהן בשביל החרם ודוקא נקט בן בתו ובן אחותו כהן יז] (דההיא) דיהיב לה להך טובת הנאה ליהוי ישראל אבל בן בת כהן ובן אחיו כהן דהאי דיהיב לה להך טובת הנאה הוי כהן לא מצי יהיב ליה אגרא ואע"ג דלאו משום דידיה יהיב ליה כיון דלדידיה נמי חזי הבכור נראה ככהן המסייע בבית הגרנות לדוש ולזרות כדי שיתנו לו תרומותיו בשכרו ואשתכח דלא שקיל יח] בתורת תרומה אלא בתורת שכר והכי אמרינן בבכורות בפ' עד כמה (דף כו:): *) **גמ' הרי הן כהקדש** · ויש בהן מעילה:

*) שייך לדף כט

הרי

תוספות

שדה היוצאה לכהנים ביובל נותנין (נמי) [למשמר] שפגע בו יובל · האי מלתא איתא מן הברייתא אלא ממילתא דרבי חייא בר אבין אמר רב חסדא: **כמאן** דלא מקיש · וא"ת הא דאמרן לעיל בשלמא כהנים אין מחרימין דחרמים שלהם והלא שדה חרמים צריך ליתנם לכהן שבאותו משמר וא"כ אם החרים כהן שדהו אם אינו במשמרתו אמאי אינו צריך ליתנה לכהן שבאותו משמר וי"ל דלרווחא דמילתא אמר הכי שהרי אם החרים כהן שדהו אינו חרם דכתיב אחוזת עולם הוא להם ואע"ג דגבי לוים הוא דכתיב מסתמא לכהנים נמי הכי הוא ואם החרים הכהן מטלטלים למאן דמקיש פשיטא דאינו יכול להחרים ואפילו למאן דלא מקיש החרמים שלהן כדאמרן נותנו לכל כהן שירצה וניחא נמי הא דאמר לעיל ורבי שמעון בשלמא כהנים כדאמרי' ומשום מטלטלין הוא דאמר הכי אע"ג דאין מקיש מ"מ החרמים שלהם אבל בקרקעות אחוזת עולם דכתיב גבי לוים ה"ה לכהנים כן: **חרמי** כהנים · פי' חרמים (ליתן) הניתנים לכהנים אין להן פדיון כדכתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל וע"כ בחרמי כהנים איירי אע"ג דסתמא כתיב דאי בחרמי בדק הבית פשיטא דנפדין הן כדי לעשות מהן צרכי בדק הבית: **אומדין** כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להעלותו עולה אע"פ שאינו רשאי · (ליתן) פירוש שאינו חייב כמו עשה דמתרגמינן רשיא כך פירש"י ולפ"ז אומר הרב רבי יעקב בר שמשון הא דאיתא בפ"ק דקדושין (דף לג· ושם) אין בעלי אומניות רשאין לעמוד בפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקים במלאכתן מיירי אפילו בעסוקין במלאכתם ורשאין ר"ל חייבין כמו אע"פ שאינו רשאי דהכא ר"ל אע"פ שאינו חייב ואי מיירי במלאכת אחרים ניחא למימר רשאין ממש *): **לבן** בתו או לבן אחותו כהן · ולא מצי למימר יט] לבן בנו או לבן אחיו דכיון דחזיא ליה הוי ליה ככהן המסייע בבית הגרנות כדאיתא בפ' עד כמה (בכורות כו:) וכן פירש"י:

*) [עי' תוס' חולין נה: ד"ה אין]

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה כד:
טז ב מיי' פ"י מהלכות שמטה ויובל הלכה טז:
יז ג מיי' שם הלכה יד:
יח ד מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ד:
יט ה מיי' שם הלכה יא:
כ ו מיי' שם הלכה יב:
כא ז מיי' שם הלכה יג:

שיטה מקובצת

א] שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה · הא דלא מייתי קרא דכל חרם בישראל משום דההוא מוקי במטלטלין או למדרש דהרי הן כחולין כשנתנה לכהן הר"י ז"ל בגליון: ב] קנאו עי' תוס' מנחות דף ע"ג ע"א: ג] הרי ס"א הוי אומר בכהן: ד] אלא שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה מאי אלא שהיובל תיבת והשמיטה נמחק: ה] הוא אלא אימא: ו] וליקיש עי' תוס' תמורה דף ל"ב ע"א: ז] דמקיש ואיכא דלא: ח] אלא ניתני' לכהנים ותיבת כתרומה נמחק: ט] סתם חרמים לבדק הבית · וקשה קרא דכל חרם בישראל לך יהיה דמשמע סתם חרמים לכהנים מאי קעביד וכ"ת כשפירש שהחרים לכהנים כדפי' רש"י בפי' החומש תיקשי לך מאי חזית דנפרש קרא דכל חרם בישראל לך יהיה במפרש וקרא דכל חרם קדש קדשים הוא בחרם סתם איפוך אנא ונראה לי דמסתבר שרצון האדם וחפץ דעתו שיהיו נכסיו לשמים · הרא"ש ז"ל: י] סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה · תימה אמאי לא דרשי ליה מדכתיב כל חרם בישראל לך יהיה וי"ל משום דבהאי קרא כתיב בהדיא החרם לכהן משמע להו מפורש טפי וא"ת כיון דרבנן מוקמי קרא דכל חרם בישראל קדש קדשים להך דרשה שהחרם חל על קדשים מנ"ל שאם החרים נכסים לבדק הבית שחלה קדושה עליהם בלשון חרם תראה לי משום דאין מקרא יוצא מידי פשוטו ופשטיה דקרא משמע שאם החרים נכסיו שהם קדשים וא"ת לר' יהודה בן בתירא דאמר סתם חרמים לבדק הבית הא כתיב בקרא לא יגאל ורש"י פי' בפירוש החומש דמוקי קרא דלא יגאל במפרש לכהנים · הרא"ש ז"ל: יא] קלים · עי' תוס' בבכורות דף נ"ג ע"ב: יב] מחרים אדם כו' הקשה הר"ר אלחנן דבגמרא דרשינן מיניה דכל זמן שהן ברשות הבעלים הרי הם כהקדש לכל דבריהם תירץ דמפשטיה דקרא דכתיב קדש קדשים שמעינן שהן כהקדש והך דרשה מדכתיב לה' דמשמע דחל על דבר שהוא לה' הרא"ש ז"ל: יג] אע"פ ס"י שאינו חייב הבכור וכן גרים רש"י ז"ל: יד] בכלל הס"ד ואח"כ מ"ה לה' לכהן האשם: טו] מת הגר משלם: טז] דידיה היא הס"ד: יז] כהן דהא דיהיב תיבת דההיא נמחק: יח] שקיל ליה בתורת: יט] למימר לבנו או:

מסורת הש"ס

ב"ק קי: [מנחות מה:]

[במל"מ שם במקומו מאריך בביאור דברי רש"י]

[קדושין מ:]

[ר"ה ח:]

[תוס' ספ"ד] תמורה ס:

סנהדרין פח.

במדבר ה:ח
ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו

* לר"ל כדי סתם הקדשות לבדק הבית

נושא
ב) דין הטני ע' ר' חייא בר אבין "שדה היוצאה לכהנים ביובל נותנה למשמר שפגע בו יובל"

נושא מבנה
סתם חרמים מח' תנאים למי הם

נושא
המחרים קדשים

רבינו גרשום

לך יהיה · לאיזה כהן שירצה יתנם כלומר שטובת הנאה שלו: [דתניא לה' לכהן · בגזל הגר מישתעי דדרשי' לקרא הכי אם [אין] לאיש גואל דהיינו גר דאילו גואלים]: אשר יכפר בו עליו הוי אומר בכהן שבאותו משמר שעובד ומקריב קרבנות הכתוב מדבר: נותנה למשמר שפגע בו יובל · שחל יובל ליכנס בתוך משמרו: פגע בו בשבת אם חל יובל ליכנס בשבת ובשבת שבדין ב' משמרות משמר היוצא ומשמר הנכנס לאיזה משמר הוא נותנה' נותנה למשמר היוצא הואיל והוא העובד שהקריב תמידין אמש והיום בשחרית: [אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד · כלומר ששמיטתן פוגעין זה בזה לפי ששנת מ"ט היא שביעית ושנת נ' היא יובל אלא שהיובל משמט בתחילה ובשביעית בסופה: אדרבה האי משום הכי הוא · כלומר טעמא מאי משמטין כאחד מפני שהשביעית משמטת בסופה לכספים ויובל בתחילתה אלא תריץ הכי במקום אלא תני מפני שהיובל בתחילה כו']: בשלמא שביעית משמטת בסופה · בהשמטת כספים מיירי דאי בהשמטת קרקע לענין זריעה וחרישה מתחילת שביעית משמטין: דכתיב מקץ שבע שנים בסופה תעשה שמטה וזה דבר השמטה וגו': אלא יובל בתחלתה · ביום הכפורים חייל יובל והיאך משמטין כאחד והרי עשרה ימים הן בין סוף שביעית להתחלת יובל: [הא מני · דמשמטין כאחד: ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא היא]: שמעה חזקיה בר בילוטי · להא דאמר חייא בר אבין: אמרה קמיה דרבי אבהו · אמר ליה אביי אמר נותנן לכל כהן שירצה וליקש מטלטלין לקרקעות [דליתנן לכהן שבאותו משמר]: לאו תנאי היא דרבי יהודה מקיש מטלטלי לקרקעות ור' שמעון לא מקיש ור' חייא סבר לה כמאן דלא מקיש: חרמי כהנים שישראל מחרים לדעת שיבא ליד כהן אין להן פדיון אלא ליתנם לכהן כדכתיב כל חרם בישראל לך יהיה: סתם חרמים שלא הזכיר כהן: שחל החרם על קדשי קדשים ועל קדשים קלים · כיצד כדמפרש לקמן לא שיהא יכול להתפיס הן עצמן לשום חרם או לשום דבר אחר דאין הקדש חל על הקדשים אלא כדמפרש מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים אם נדר הם שאמר עלי שחייב באחריותו נותן דמיהם לכהנים מפני שהחרימן והן עצמן אינן לשום חרם אלא קרבן לשום חובתו ואם הן נדבה שאינו חייב באחריותן לא חשיבי ממונו ואין נותן לכהנים בשביל החרם אלא טובתה מה שהוא רשאי ליטול הימנה טובת הנאה ומפרש כיצד נותן את טובתה אמר שור זה עולה דלא אמר עלי דאינו חייב באחריותו ואח"כ אמר הרי הוא חרם כמה אדם כו' · אע"ג דנדבה הוא ואין חייב באחריותן אכתי אדם שאינו מחוייב עולה אי משכח לה בזול יקנה אותה ואתה אחריות הוי עליו ונותן אותן דמים · פירוש אחר אומדין כמה אדם כהן שאינו משמר זה שעובד רוצה ליתן להמתנדב משור זה שימתין לו שיתנו לו (להקריבו) להעלהו עולה בזמן משמרתו כדי שיזכה בעורו כמו שאותו כהן היה נותן לו כך וכך יתן זה שהחרימו לכהנים והוו קדשי קדשים: א) שאינו חייב כלום · (בתמורה בישראל בקדשים) [שאינו רשאי] כלומר כיון שאינו חייב באחריותו אינו נותן דמי כלו אלא טובת הנאתו כדאמרן: ובין קדשים קלים כיצד · הבכור כשהוא ברשות ישראל בין תם בין בעל מום מחרימין אותו טובת הנאתו ולא דמי כלו שאינו חייב באחריותו וכיצד פודין אותו כלומר כיצד שמין טובת הנאתו אומרים כמה אדם מישראל רוצה ליתן בבכור זה לבעלים שיתננו לבן בתו

כהן

א) נראה דצ"ל שאינו רשאי · כלומר שאינו חייב כלום להקריב עולה כלומר כיון וכו' ·

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה לך וכו' בכלל הס"ד ואח"כ מ"ה לה' לכהן האשם: